

Correctievoorschrift VWO

2025

tijdvak 1
maandag 5 mei
07.30 – 10.30 uur

Papiamentu

Verwerken scores

Verwerk de scores van alle kandidaten in het online AWP-programma.

De scores moeten uiterlijk maandag 02 juni 2025 om 12.00 uur ingevuld zijn.

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Een beoordelingsmodel

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 30, 31 en 32 van het Landsbesluit eindexamens vwo-havo-vsbo d.d. 23-06-2008, PB 2008 no 54.

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van bovenvermelde artikelen van het Landsbesluit van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het ETE (Examenbureau).
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de gecommiteerde toekomen.
- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het ETE (Examenbureau).
- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Komen zij daarbij niet tot overeenstemming, dan wordt het aantal scorepunten bepaald op het rekenkundig gemiddelde van het door ieder van hen voorgestelde aantal scorepunten, zo nodig naar boven afgerond.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;

- 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
- 3.4 indien slechts een voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
- 3.5 indien meer dan een voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd worden, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
- 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;
- 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, hoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal punten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan een antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar een keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dit examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij dient de fout of onvolkomenheid wel mede te delen aan het ETE. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen door het ETE rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer. Dit cijfer kan afgelezen worden uit omzettingstabellen die beschikbaar worden gesteld na bepaling van de definitieve cesuur door het ETE.

3 Vakspecifieke regels

Voor het vak Papiamentu VWO zijn de volgende vakspecifieke regels vastgesteld:

1 Teksten met vragen

- 1.1 Bij de beoordeling van antwoorden op open vragen worden, gelet op de aard van de opgaven, geen punten afgetrokken voor spelfouten. Voor idiomatische en grammaticale oneffenheden geldt hetzelfde, tenzij het antwoord er minder juist of zelfs fout door wordt.
- 1.2 Bij enkele open vragen wordt aangegeven dat de kandidaat zich aan een bepaalde antwoordlengte moet houden. Indien de kandidaat bij een dergelijke vraag een antwoord geeft dat inhoudelijk volledig goed is en dat strikt, dus zonder enige overschrijding, binnen de gegeven antwoordlengte valt, *kan* daarvoor een extra deelscore van 1 scorepunt toegekend worden. Dit wordt in het beoordelingsmodel aangegeven.

2 Samenvatting

- 2.1 De beoordeling van de samenvatting geschiedt aan de hand van een overzicht van de in de opdracht gevraagde informatie-elementen.
- 2.2 Bij het toekennen van het aantal scorepunten aan de informatie-elementen dient gelet te worden op de inhoud, samenhang en formulering:
 - Inhoud: de informatie-elementen dienen inhoudelijk correct te worden weergegeven.
 - Samenhang: indien de kandidaat een aantoonbaar onjuist verband legt tussen twee informatie-elementen, dienen aan één van beide, afhankelijk van de gemaakte fout, geen punten te worden toegekend.
 - Formulering: de weergave van de informatie-elementen moet begrijpelijk zijn voor een lezer die de uitgangstekst niet kent en moet bestaan uit goedlopende zinnen die een doorlopend geheel vormen (eventueel in enkele alinea's). De samenvatting mag dus niet als puntsgewijze opsomming of in telegramstijl genoteerd zijn. Voor een informatie-element dat geheel in telegramstijl is weergegeven, dienen geen scorepunten te worden toegekend.
- 2.3 Voor spelfouten worden geen punten afgetrokken. Hetzelfde geldt voor idiomatische en grammaticale oneffenheden, tenzij een inhoudselement er minder juist, minder volledig of zelfs fout door wordt.
- 2.4 Het is de kandidaat toegestaan het genoemde maximumaantal woorden in de samenvattingsopgave met 10% van het aantal toegestane woorden te overschrijden. Indien door de kandidaat het aantal toegestane woorden met meer dan 10% wordt overschreden, worden voor de grotere overschrijding per vijf woorden 2 scorepunten afgetrokken. Zie verder het beoordelingsmodel.

Voor dit centraal schriftelijk examen Papiamentu VWO eerste tijdvak 2025 kunnen maximaal 49 scorepunten worden behaald. Het examen bestaat uit een tekst met 17 vragen en een tekst met een samenvattingsopdracht.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt 1 scorepunt toegekend.

Alle open vragen moeten in het Papiamentu beantwoord zijn.

De antwoorden en de samenvatting dienen uiteraard beoordeeld te worden op basis van hetgeen in de Algemene regels, met name 2.3, en in de Vakspecifieke regels, met name 3.2.2, vermeld wordt.

Teksto 1 Ora kometé un atentado, dèmpel e pos di resonansia

1 maximumscore 2

5, 6 i 7

Indien 3 nummers juist 2
Voor elke fout 1 punt aftrekken.

2 maximumscore 3

Voorbeelden van een juist antwoord:

Si bo (komo medio notisiero) ta publiká tokante atake terorista, bo ta duna
terorista loke nan ke / bo ta hasié mas grandi ku e ta, 1
pero si bo ta ignor'é, bo ta ignorá e sufrimentu. / ta duna impreshon ku atake
terorista no ta importante. 1

Inhoudelijk volledig juist antwoord in niet meer dan 35 woorden. 1

3 C

4 C

5 A

6 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord:

... ke kumpli ku nan deber di informá, 1
... (nan ta konsiente ku) nan ta privilegiá esun ku ta atentá. / nan ta fortifiká
aktonan terorístiko. 1

OF

... ta sinti inkómodo pa publiká un atentado 1
... keda sin publiká no ta trese kambio na e situashon. / no ta solushoná e
problema. 1

NB: Alleen de eerste 20 woorden beoordelen.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

7 A

8 maximumscore 4

frase	funshon
1	konstatashon
2	splikashon / ehèmpel
3	(hustifikashon) al ingevuld
4	opheshon
5	motivashon

Per juist antwoord 1 punt toekennen, tot een maximum van 4 punten.

9 maximumscore 3

Voorbeelden van een juist antwoord:

E terorista / atakadó sa ku agensia notisiero ta duna atenshon na su akshon, /
sa ku su atake lo risibí kobertura total / grandi, 1
pasobra tur agensia notisiero ta / ke publiká notisia tokante esaki (na diferente
manera / den tur medio). / i asina plama e mensahe rònt mundu. 1

OF

Nan sa presis ki paso e medionan notisiero lo tuma despues di un atake; 1
pues, nan ta dirigí nan atake di tal manera ku nan ta haña tal resultado. 1

Inhoudelijk volledig juist antwoord in niet meer dan 30 woorden. 1

10 B

11 maximumscore 1

Voorbeeld van een juist antwoord:

Den alinia 17, e outor ta anunsiá sugerensia ku (e) ta elaborá den alinia 18-20.

NB: Alleen de eerste 20 woorden beoordelen.

12 maximumscore 1

Voorbeelden van een juist antwoord:

Na momento ku tin atake (terorístiko), no duna e terorista / esaki kobertura
mundial. / no hasi propaganda grátis p'e / no keda ripití e notisia.

NB: Alleen de eerste 15 woorden beoordelen.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

13 maximumscore 2

envolví, preokupá, realístiko

Indien 3 termen juist

2

Voor elke fout 1 punt aftrekken.

14 A

15 C

16 maximumscore 2

moralidat

1

outoridat

1

17 maximumscore 4

	ta kuadra ku e teksto	ta kuadra ku e fragmento	ta kuadra ku ningun
ponensia 1	X	X	
ponensia 2		X	
ponensia 3	X		
ponensia 4			X

Achter elke ponensia (= regel) moeten een of twee kruisjes geplaatst zijn.

Per regel beoordelen, dus per juiste regel 1 scorepunt toekennen. Indien een of meerdere fouten op een regel, Op voor die regel toekennen.

Teksto 2 Eksperimento ku animal

18 maximumscore 18

*In een goede samenvatting (200 woorden) moeten de volgende informatie-elementen opgenomen zijn. Verdeling van de deelscorepunten over de verschillende elementen is hierbij aangegeven. Het onderstaande is een voorbeelduitwerking. ***Uitwerkingen in andere bewoordingen met gelijke strekking zijn uiteraard ook mogelijk.****

Situashon i pregunta sentral

(max 2p)

- Ya pa siglo ta sakrifiká animal durante investigashon sientífiko. 1
- Pero uso di animal pa investigashon médiko di bèrdat ta nesesario? 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aspektonan positivo i argumentashon

(max 5p)

- Aspektonan positivo ta: 1
- pa haña kura den futuro, 1
- pa mantené i mehorá salú di hende / sòru pa eliminashon òf kontròl
riba hopi malesa contagioso / pa sòru pa un bida mas largu i salú, 1
- pa sòru pa ménos doló i sufrimentu pa hopi pashènt, 1
- i pa determiná si un produkto ta sigur pa uso públiko / riba hende. 1

Aspektonan negativo i argumentashon

(max 5p)

- Pero / Aspektonan negativo ta ku tin maltrato di bestia / ta trata bestia
ku krueldat / hopi eksperimento ta innesesario / horibel / doloroso. 1
- Animal tin derecho di biba meskos ku hende. /
Animal no por konsentí. 1
- (Ademas) animal su sistema no ta igual ku sistema di ser humano. /
Eksperimento ku animal ta proveé dato engañoso. 1
- Tèst di animal ta proveé dato adishonal, pero no na un nivel haltu di
eksaktitut. 1
- Tèst di remedi riba animal no ta protehá hende di remedi dañino. 1

Posibel alternativanan presentá

(max 3p)

- (Komo alternativa) por usa animal malu/heridá òf kadaver di animal. 1
- Mester hasi investigashon klíniko i opservashon di pashènt humano. 1
- Hopi pashènt di AIDS a bisa ku nan ta dispuesto na purba ku remedi
nobo. 1

Konklushon final

(max 3p)

- Echo ta i ta keda ku no ta tur remedi ta traha meskos riba hende ku
riba animal. 1
- Eksperimento ku animal a yuda investigashon (un tiki), 1
- pero si konsiderá doló di e animalnan envolví, no ta bale la pena. 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Regeling met betrekking tot woordgrensoverschrijding (200 woorden) van de samenvatting

Tel het exacte aantal woorden. Voor de eerste overschrijding met 20 woorden dienen geen scorepunten te worden afgetrokken. Voor elke volgende overschrijding dienen per 5 woorden steeds 2 scorepunten te worden afgetrokken tot een maximum van 18 scorepunten.

De toepassing van de aftrekregeling kan nooit leiden tot een negatieve score bij deze samenvattingsopgave. De minimumscore voor de opdracht is 0.

Schematisch:

<i>t/m 220 woorden:</i>	<i>0 scorepunten aftrek</i>
<i>221 - 225:</i>	<i>2 scorepunten aftrek</i>
<i>226 - 230:</i>	<i>4 scorepunten aftrek</i>
<i>231 - 235:</i>	<i>6 scorepunten aftrek</i>
<i>236 - 240:</i>	<i>8 scorepunten aftrek</i>
<i>241 - 245:</i>	<i>10 scorepunten aftrek</i>
<i>246 - 250:</i>	<i>12 scorepunten aftrek</i>
<i>251 - 255:</i>	<i>14 scorepunten aftrek</i>
<i>256 - 260:</i>	<i>16 scorepunten aftrek</i>
<i>261 wrd en meer:</i>	<i>18 scorepunten aftrek</i>